

Лаовай

Автор:

Катерина Кулик

Лаовай

Катерина Олександрівна Кулик

Тревелог

Заплющіть очі й уявіть, що ваше найбільше бажання збулося. Що ви відчуваєте? Що бачите? Що чуєте? Головна героїня роману – українка, яка мешкає у Китаї, починає досліджувати свої бажання і неочікувано для себе пише цілий список цілей на наступний рік. Вона повинна досягти їх до того, як їй виповниться 25. І коли вона точно визначила, чого хоче, починається магія.

Ця книжка про те, як почувуються іноземці за кордоном, про панд, про наркотики, про любов, про мрії, каву, музику, руколу... І про багато чого іншого.

25 цілей – 25 пригод – 25 розділів – один рік життя...

Катерина Кулик

Лаовай

Глава 1

Лаовай

Тьотя, яка смажить картоплю з м'ятою; дружба з китайцями; мінімалізм і жовта стіна; холодний жовтень в Куньміні та рішення більше не плакати

Скільки років ви очікуєте прожити? Якщо ви жінка і матимете середню тривалість життя, проживете 75 років. 75 років це 900 місяців, 75 років – це приблизно 27 393 дні. Мені 24, я вже прожила 8766 днів, тобто, якщо я помру в 75, мені залишилось всього 18 627 днів. Я вже не кажу про чоловіків, у тих середня тривалість життя – 64 роки. Так мало днів, а я сьогодні провела весь день, миючи квартиру. У мене залишилось всього 18 627 шансів побачити щось неймовірне, відчути щось яскраве, а я сиджу на підлозі і збираю скло від пивної пляшки після вчорашньої вечірки.

На вулиці вже темно, але мої груди стискаються бажанням зробити щось приємне. Я чекала на захід сонця, а тепер іду кататись на велосипеді тихим холодним жовтневим містом. На перехресті зі мною здоровається Тьотя. Тьотя – це така жіночка, яка продає смажену картоплю на вулиці. Вона має свій невідомо ким змонтований пристрій, припаяний до велосипеда, із прикрученим газовим балоном, куди можна поставити сковорідку, і на старій, бозна-звідки купленій олії, смажити картоплю. Коли картопля готова, Тьотя висипає її в малий металічний тазик і ретельно змішує з сіллю, глутаматом моносодіуму, чилі, сичуанським перцем, часником, кетчупом, кунжутною олією та м'ятою.

Мені це нагадує процес замішування іжі для свиней і дитинство, коли я спостерігала за бабусею, яка щодня мусила їх годувати. Пам'ятаю, як я потайки іла в сараї свинячу картоплю – мілку та кругленьку, бо вона була смачнішою за зварену вдома для людей. Тьотя, мабуть, теж поділяє мої погляди, бо смажить виключно малу кругленьку картоплю і тільки для людей, ну або для того, хто заплатить три юані.

Я люблю жити в Китаї, тому що Китай пахне інакше. Я живу в 3000 кілометрах від Пекіна, але і тут той самий запах на вулицях. Тільки у Пекіні Тьотя вже смажить не картоплю, а млинчики, але схема та сама. Цей гамір, хаотичний рух, при якому вірогідність твого ока бути виколотим під час дощу парасолею не може бути розрахована теорією ймовірності, тому що тут не працюють жодні теорії. Я люблю запах китайських цигарок і щирі посмішки на обличчях людей. Кажуть, китайці бояться «втратити лице» (тобто гідність) і тому ніколи не показують негативних емоцій, завжди контролюючи себе. Я не знаю, як там в звичайних ситуаціях, але коли вони бачать мене, то стовідсотково щиро і з

цікавістю посміхаються, адже я «лаовай» – іноземка. І вони завжди порівнюють мою шкіру зі своєю та кажуть «Ти така біленька», навіть якщо я щойно повернулась з тропічних островів і моя шкіра на три тони темніша за їхню. Вони часто засліплені, не бачать правди, але в них видно таке дитяче і безпосереднє розуміння світу, до якого нам ще далеко. Китайці, де ви? Усі, крім Тьоті і ще кількох тьоть, сплять вдома. Завтра новий день і нова боротьба за існування.

А я далі іду вулицею.

Я думаю про свою подругу, Вейвей, яку місяць тому покинув її хлопець. Той шотландець багато пив, багато спав і так мало часу з нею проводив, та й той час, між нами, був не дуже якісним, а вона все плаче і плаче. Я ж казала, що китайці, вони як діти. У своєму прагненні злитися в одне ціле з колективом вони не бачать кінця, і тому, коли в тебе з'явиться друг китаець, не дивуйся, якщо він дзвонитиме тобі по десять разів на день. Ти підписався на дружбу, нічого вже не поробиш.

Одного разу я познайомилась з хлопцем у метро в Пекіні, він виявився таким приємним, що віз мене годину в непотрібний йому напрямок аж до моєї станції, не зважаючи на те, що я добре знала дорогу. Я розглядала його як спосіб попрактикувати мову і дала йому свій номер. Я взагалі завжди даю всім свій номер, а вже потім, коли починають дзвонити, вирішую пов'язані з цим проблеми. Якщо вам буде нудно в Куньміні, заходьте до Куньмінського педуніверситету, я, скоріш за все, там сидітиму на траві і питиму каву. І, скоріш за все, дам вам свій номер.

Я чомусь сподівалась, що той ввічливий хлопець з метро ніколи не подзвонить, але він не лише телефонував щодня, але й, коли я прикидалася, що не чула, писав мені смс з нагадуванням про те, щоб я вдягалась тепліше, бо на вулиці холодно. Після чергового повернення з України і його чергового дзвінка я попросила свого друга китайця, аби він відповів і сказав, що то його номер, і дзвінки припинилися! Ура, думала я. Але ні, нещодавно він знайшов мене у месенджері wechat, де я мала необачність залишити контактом свій номер телефону. Мабуть, тепер я позбудусь його, тільки коли помру. Я помиратиму і думатиму: «Класно, що той хлопець з метро до мене більше ніколи не додзвониться, сподіваюсь, звичайно».

Так от, про Вейвей. Мама їй сказала, якщо вони не одружаться, аби не привозила шотландця додому наступного китайського Нового року. Він це також зрозумів, і

тому в нього одразу «прихватило нирку» і він втік до Шотландії, щоправда, всього лиш на тиждень. А тепер і далі сидить, п'є у барі на розі Культурного провулку. Культурний провулок – це місце, де часто збираються випити кави та алкоголю іноземці, зокрема шотландці, які або взагалі не п'ють і ховаються вдома, або вже щодня ходять до тих кав'ярень.

За кілька місяців китайський Новий рік, і кого Вейвей повезе додому? Вона зачинилась у себе в квартирі, з якої попередньо викинула всі меблі, оскільки їх сімейні меблі належали шотландцю. Сидить тепер на матраці на підлозі і шукає співмешканця, щоб дешевше платити за квартиру. У своїй кімнаті, як сказала Вейвей, вона вже не триматиме жодного хламу, як от дерев'яних статуєток, газет, молотків і чогось, що обіцяло ще два роки тому стати в нагоді. Вона застелила матрац білим і збоку на стіні примонтувала ще рівно три полицки – на одній з них будуть книги, всі з них вона мусить прочитати за рік та пороздавати, на іншій лежатиме вся техніка, на третій сережки, перли та намисто.

Вейвей дуже любить перли, кольорові, великі і маленькі, у неї є навіть намисто з Майорки. Поруч з полицями – шафа з одягом. Стіни пофарбувала у білий колір, і лише ту, яка напроти матраца, – в жовтий. Сказала, що сидітиме на матраці і дивитиметься на жовте тепло. Так от, матрац, полицки, шафа, білі стіни – все це схоже на палату в лікарні. Я їй кажу, що треба поїхати в гори та перестати плакати, а вона каже, що поміняє роботу і все зміниться. Я їй кажу, аби хоч картину яку в кімнаті повісила, а Вейвей мені: «Будь мінімалістом, якщо тебе оточуватиме забагато дрібниць, ти не зможеш побачити свою головну ціль». «А яка в тебе головна ціль? – питаю. – Я ще не знаю, але ж сидітиму тут і скоро побачу».

– Як на мене, то все просто – він тебе викреслив з життя, тому що злякався твоєї родини, ну та то не дивно, ти сама своїх батьків іноді боїшся, в тобі з'явилась порожнеча, знайди щось, чим би її заповнити, і вся проблема вирішиться.

– А секс? – питає Вейвей.

– А що секс? Без нього теж можна жити, і я живий тому приклад.

А вона зі своїм мінімалізмом.

За два дні телефонує мені і каже, що ми ідемо в гори на вихідні. Я тільки рада, але навіщо, скажіть мені, спати в такий холод в наметі? Я і вдома сплю наче в наметі, на дворі вночі нуль градусів, опалення в Куньміні немає, і скло в шибках хитається. Я накрилась спальником поверх ковдри і ввімкнула електропростирадло. Вейвей обіцяє, якщо ми спатимемо в наметі, то вона весь вікенд не плакатиме.

Глава 2

Загублені в горах

Гори, в яких можна було б знімати фільми про кунгфу; марихуана-дичка; Пекінська опера; бажання запалити та ідея помовчати; напад уявних ведмедів; задубілі пальці і ліс, що пахнув грибами

Поїхали ми в гори, їхали ніч потягом, вранці після прибуття в першому ж магазині купили лаоського пива. У Китаї пиво не дуже міцне і майже несмачне, але нам пощастило жити поруч з лаоським кордоном, тому в нас продають головний продукт Лаосу – пиво. Ми подумали, що нам по маленькій пляшці не вистачить, і взяли по великій, 0,6. Я, як завжди, сп'яніла після першої пляшки, і Вейвей повела мене в гори. Ми були на висоті 1500 метрів ще на початку маршруту, і там, скажу вам чесно, було не так спекотно. А як почали підніматись, то й зовсім залякли.

Треба було знову пити. У нас був китайський алкоголь на травах «Цзінцзіу», ми йшли і цідили його потроху, аж раптом під деревом зустріли двох хлопців з Ізраїлю. Вони варили каву! Ізраїльтяни подорожуючи завжди возять з собою два необхідні атрибути подорожі – газову горілку і мішок для води. Я сміюсь, коли це бачу, але від кави ніколи не відмовляюсь. Та й ці хлопці виявились дуже привітними і пригостили нас гарячим напоєм. Поки всі сиділи на колоді, вони нам радили, як краще лізти і де зупинятись на ніч.

Я раніше вже була колись в тих горах, але то було літо і не так похмуро. Цього разу повітря було свіжим і листя трохи жовтим, металічна кружка гріла руки, і так не хотілося її віддавати. Ми домовились зустрітися з хлопцями на долі наступного дня, а самі пішли догори. Вейвей звернула зі стежки і пішла туди, де ліс був густим, а над головами їхав підйомник. Я поцікавилась, куди це вона, та вона тільки показала слідувати за нею. Виявляється, ми приїхали сюди збирати марихуану.

У провінції Юньнань всюди росте дичка, всі її збирають та палять. Тому уйгури, які в усіх інших районах Китаю торгують травою, в нас продають «лапшу», бо ринок важких наркотиків зайнятий бірманцями, а дичку всі і так самі збирають, сушать та палять. Кажучи всі, я не маю на увазі поголовно всіх мешканців Юньнані чи Куньміна, я маю на увазі тих, хто палить. Таких, як Вейвей, наприклад. Вона бережно тримала рослинку в руках і показувала мені, яку частину треба зривати, а які рослини краще не зачіпати. Я знову відчула себе дитиною, мені згадалися часи, коли ми всією родиною їздили на травневі свята садити картоплю, а в кінці серпня збирали урожай.

Тепер я веду не дуже аграрний спосіб життя, бо картоплю і так купую уже смажену у Тьоті, але Вейвей вирішила мене чи то експлуатувати, чи то долучити. Мені було якось трохи байдуже до того, що вона там збирала, я стояла на схилі і вдихала свіже холодне повітря, хотілось літати. Обов'язково літатиму цього року, пообіцяла я собі тоді. Ледь вмовивши Вейвей зупинитись і продовжити збір урожаю завтра по дорозі додолу, я пішла далі. Вона йшла за мною та співала.

Колись Вейвей поїхала до Пекіна вивчати в університеті Пекінську оперу, вона була здібною студенткою, але на другому курсі завагітніла і кинула університет. Вагітна переїхала на південь Китаю до Куньміна, щоб бути ближче до своєї родини, і знайшла роботу офіціанткою в одному з барів на Культурному провулку. У неї тоді трапився викидень, і мама сказала, що це чи то Будда, чи Ісус, чи Аллах, хтось її врешті благословив і збавив від небажаної позашлюбної дитини, на що дівчина відповіла, що дитина була бажаною, а сама почала потайки ненавидіти власну маму. Вейвей пішла до лікаря, і той їй сказав, що вона не зможе більше мати дітей. Вона довго плакала, але нікому не розповідала, і тільки коли ми з нею стали друзями два роки тому, Вейвей відкрила мені цю таємницю.

Я не люблю Пекінської опери, але коли співає Вейвей, на мене це діє дуже заспокійливо. Вона співала, а я плела вінок з жовтого листя. Ми йшли далі. Я

сказала, що стежка наша – то, мабуть, стає річкою, коли йде дощ. Добре, що зараз немає дощу. Чи то починало темніти, чи то мав початися дощ, чи просто мені паморочилось від випитого, але я вирішила, що пора вже ставити десь намет.

Ми виявились непередбачливими господинями і не спакували на ночліг жодних харчів, окрім соняшникового насіння. У мене тихо бурчав шлунок, і я слухала, як Вейвей читала вголос уривок з «Сіести» Хемінгвея, запевняючи мене, що нам теж так треба кудись поїхати. Ще б почитала «На дорозі» Керуака. Не розумію, навіщо писати книги про те, як ти десь ідеш і бухаєш всю дорогу, і як в тебе від цього паморочиться в голові і ти забуваєш про власних дітей. А ще кажуть, Керуак написав цю книжку під бензедрином, і тепер тисячі обриганів під наркотою читають його щодня та захоплюються.

Допили ми китайський алкоголь на травах, доїли дві пачки зернят, і здалось нам, що вже ведмеді та вовки скоро (о шостій вечора) повиходять на полювання. Розставивши намет і розстеливши наші скромні спальники, ми полягали спати. Вейвей заснула одразу, вона була втомлена співами, а я слухала природу, доки якась із моїх волосин таки не посивіла від страху. Я навіть один раз розбудила Вейвей стукотінням свого серця, коли на вулиці почувся шум. Я тримала в одній руці газовий балончик, а в другій ніж, і якби в мене була ще третя рука та Євангеліє, то в третій руці я б тримала ще і його. Насправді я не дуже вірила в те, що жодна з цих речей порятує нас від вовка, який вже збирався розідрати своїми зубиськами наш намет разом з нами та спальниками. Вейвей прокинулась, сказала, що то птахи, та відвернулась від мене спати далі.

– Справді, це – птахи, – розбудила я її знову, – ходімо запалимо косяк, інакше я сьогодні не спатиму.

Вейвей любила косяки більше за сон і з радістю прокинулась для того, щоб покурити. Ми вийшли з намету, хмар на небі не було, був круглий жовтий місяць, який розливав своє тепле світло на нашу галявину і на сусідню гору, залишаючи озеро в пітьмі. Я намагалась не трястись від страху і запалила. Вейвей розповідала про те, що цей ліс нагадував їй місце на півночі Таїланду, де вона медитувала десять днів минулого року. Вони зовсім не говорили протягом десяти днів і все робили в тиші, цей вид медитації називається «віпасана». Такі центри можна знайти по всьому світу, тут люди можуть помовчати на деякий час. Мені дуже сподобалась ця ідея просто через те, що я багато розмовляю, і стало цікаво, як би я відчувала себе так довго без спілкування. «Ми практично весь час

медитували, – сказала Вейвей, – і під кінець десяти днів я відчула, що з моїх плечей звалився величезний тягар. Я змогла нарешті відпустити свою ненароджену дитину, і серце мені перестало боліти». Я вірила в те, що у Вейвей ще обов'язково будуть діти, божественні малі китайчата з ніжними рисами обличчя та тонкими зап'ястками.

Вона повідомила мені, що тоді в цій чистоті природної гармонії вона зрозуміла, що любить робити найбільше. «Я люблю пекти тістечка, – сказала вона. – Відкрию пекарню, як повернемось до Куньміна. Навіть не знаю, чому я так довго затягувала з цим, але зараз, тут, у магічному лісі, я відчуваю, що настав час пекти для людей».

В той момент і ще довго після того я не знала і, може, не усвідомлювала, що втратила подругу. Після цього такого простого, здавалося б, повідомлення Вейвей пекла і продавала тістечка цілий рік, поки бізнес її не став на ноги. Я ловила її ночами біля заднього входу в пекарню для того, аби разом помовчати під місяцем десять хвилин, як і у той магічний вечір в горах.

– Якби у тебе було одне останнє бажання, – запитала вона, – що б ти хотіла?

В той момент я хотіла тірамісу, або біг-мак меню, або велику тарілку уйгурських жарених макаронів. Їсти, точно.

– А я б хотіла свою кицьку, яка померла, коли мені було десять, вона зі всієї родини єдина мене любила, – сказала з сумом у голосі Вейвей.

Мені стало соромно за своє перше бажання. Воно було з самого низу піраміди потреб Маслоу, і я картала себе за те, що так і не піднялась на щабель вище. Чого б я насправді хотіла? Я не знала, і це лякало мене.

На ранок я прокинулась від того, що мої ноги були цілковито мокрими, Вейвей хропіла у теплому спальнику, їй було комфортно. Після того, як наш намет перестали атакувати птахи, десь біля другої ночі почалась злива. Коли вона крапала на стінку намету, а я торкалася її своєю головою, краплі передавались мені на голову від намету, і я тішилась. Було свіжо в голову і хотілось думати, але я все одно засинала. О шостій я вже не могла заснути, ноги замерзли, і я почала читати Хемінгвея. Він мені, чесно кажучи, не дуже подобається, але

тільки Вейвей додумалась взяти з собою в гори книжку. Я ж взяла з собою фотоапарат без карти пам'яті і з розрядженим акумулятором.

Хемінгвея надовго не вистачило, і о сьомій ранку я вирішила запалити цигарку. Розкривши замок-двері намета, я затягувалась і видихала дим назовні, на середині цигарка вся змокла і перестала горіти. Ви колись бачили рекламу кави «Якобс», де аромат розпливається по квартирі і будить усіх? Аромоксамит моєї цигарки розбудив Вейвей, і вона вирішила, що нам пора йти. Ми були на висоті 3000 метрів, збираючи рюкзак під зливою, я відчувала, як в мене дубіли пальці, і треба було закрити один важливий замок, аби починати спуск.

Ми склали рюкзаки, спальники та намет докупи, тільки от не знайшли чохла від намета і подались донизу. Пам'ятаєте, як ми піднімались стежкою, яка, скоріш за все, в іншому житті була річкою? Цією ж стежкою ми тепер спускались. На вулиці було близько п'яти градусів, але я не зважала на свої мокрі ноги, на мокру кофту і задубілі руки, я бачила жовті дерева перед нами з краплинами прозорого намисто на листі, і мені ставало так соромно за свої звичайні думки і за свої холодні ноги. Так хотілося, аби прозоре намисто завжди крапало на жовте листя, а ми завжди були свідками цього єднання. Я вже давно, ще в Карпатах, помітила це мальовниче злиття природи з природою, якого нам, людям, вчитись і недовчитись, і в якому полягає головна таємниця краси та недоторканності наших гір. Кожну крапельку, яка падала мені на носа, я сприймала як дар божий.

Вейвей вже зовсім перестала плакати та кривитись, вона, вся мокра, йшла поруч. Ми дійшли до незвичної краси галявини, яка в цей дощовий день була вкрита великими коричневими грибами, і, здавалось, сонце виступало над ними. Я полюбила одразу ті гриби, навіть неістівні, вони голосно кричали до мене: «Обернись, оглянись, ти ніколи не побачиш такої краси більше ніде у світі». Я була дурна і йшла поміж грибів, незважаючи на їх красу, намагаючись знайти теплий притулок на долі.

Це місце було досить туристичним, але зі зливою зникли і туристи. Воно стало загадковим, як у китайському кіно про кунгфу, де головні герої стрибають з бамбука на бамбук і борються на ньому. Я була зачарована. Руки замерзли, ноги заніміли, але я, крок за кроком, вмикала фантазію і вимикала справжній світ. Я відчувала близькість смерті з її фізичною неприємністю та повну її красу, в якій вона залишала тебе наодинці із соснами. Вейвей почала кричати та тішитись. Нарешті! Ми знайшли сходи. І ми почали спускатись до містечка Далі, де планували зупинитись.

Глава 3

Далі

Китайський самогон; гарячий душ; місто, загублене в горах; тибетський буйвол; погана мавпа та простота рішень

Я не могла зігнути-розігнути пальців рук, але відчувала себе врятованою. Тоді я ще не знала, що перед нами – три кілометри сходів. Коли ти не знаєш, на якій відстані щось знаходиться від тебе, ти просто робиш маленькі зусилля. Ну ось, ще трошки, і я досягну мети. І ти її досягаєш. Коли ж на початку шляху ти дізнаєшся, що пункт призначення знаходиться на відстані 45-ти кілометрів, ти просто вирішуєш туди не йти. Можливо, тому всесвіт не відкриває нам усіх планів одразу? Може, тому ми повинні якийсь час іти навпомацки, щоб на півшляху зрозуміти, що нам потрібно?

Ми бігли додолу сходами, а вони не закінчувались. Ми настільки втомились, що я була готова впасти без сил у будь-який момент, і тоді я побачила дорогу. Вейвей одразу вирішила, що треба випити. Далі ми вже спускалися у місто дорогою, шукаючи магазин алкоголю. По дорозі був магазин домашнього байцзю – китайська горілка 58-ми градусів. Я б навіть сказала, що це самогон, вигнаний із колосків і дуже приторно пахучий. Ми нічого не їли з вчорашнього ранку, але випили по п'ятдесят самогону і пішли далі.

Єдине, що в мене не змогло, – це гроші та фотоапарат. Я їх загорнула в пакетик. У наметі під час дощу мій рюкзак блокував краплі і забрав весь удар на себе разом з одягом, але Вейвей мала теплі речі, які ми планували вдягти. Спустившись до Далі, ми знайшли хостел, де зупинились і помились в ніжному гарячому душі. Про нього я мріяла всі чотири години, протягом яких ми бігли вниз з гори. Я одягла хостельні шльопанці 43-го розміру, закуталась у теплу кофту, і ми пішли пити «криваву Мері».

Далі – це чудове миловидне містечко у провінції Юньнань, воно знаходиться на відстані 250 кілометрів від провінційної столиці Куньміна. Разом з двома іншими містами Далі – одне з найстаріших в Китаї і, здається, ще й належить до культурної спадщини ЮНЕСКО.

Колись у наших колах було популярним всюди ходити пішки. Я навіть читала про китайця, який, послухавши пісню I would walk 500 miles, прийшов до своєї коханої з міста Аньян провінції Хенань в місто Гуанчжоу провінції Кантон і освідчився їй. В той час два моїх друга-алкоголіка вирішили довести всім, що можна дійти від Куньміна до Далі за тиждень пішки, при цьому п'ючи пиво і палячи цигарки. Похід так і не трапився або, можна сказати, трапився, але не так. Вони дійшли пішки хіба до автостанції, а там далі сіли на автобус і поїхали.

Коли приїздиш у старе місто Далі вранці, воно закутане туманом і гір ще не видно. Вулиці викладені старою і новою бруківкою, відчиняються маленькі сімейні кафе, де можна скуштувати китайський сніданок – м'ясні піріжки на пару, рисову кашу, жарені довгі несолодкі пончики та соєве молоко. Можна навіть з'їсти пончик, порізаний у тарілку і залитий соєвим молоком – такий собі аналог кукурудзяних пластівців з молоком. Після сніданку починають відкриватися магазини з шаликами та іншими сувенірами, мені навіть страшно уявити, скільки мільйонів шаликів вартістю десять юанів продають в Далі щороку. Я теж маю кілька шаликів звідси і гарні вишиті чоботи, зроблені у стилі народності Бай, що мешкає у Далі.

Також тут можна з'їсти стейк з яка, волохатого тибетського буйвола. Я не могла б сама їсти яка, але ті, хто спробував, відчували харчовий оргазм від м'яса, що тануло на язичку. Сама б я краще погодувала яка чи погладила його по чорній шовковій шерсті. Які такі гарні, чорт забирай, вони нагадують мені про свободу та низькі тибетські хмари над головою.

Ще в Далі приїздить багато лаоваїв, тобто іноземців, аби погуляти кілька днів, а потім роками сидять там безвиїздно, медитуючи, займаючись тайчі чи сексом, масажем чи власним баром, вивчаючи китайську чи викладаючи англійську, чи просто випиваючи. А якось ми у одному хостелі пили імбирний чай по 5 юанів і спостерігали за гурбою хіпстерів-власників цього хостела, які всі сиділи у фейсбуках на макбуках. Я потім кілька разів намагалась знайти той хостел і зависнути з хіпстерами, але вони наче розчинились в повітрі, в солодкому, м'якому, свіжому, вранішньому повітрі Далі.

Ще у Далі є багато хіппі, які продають на вулицях листівки з власноруч знятими фотографіями чи одяг, замовлений через інтернет з Кореї, чи іноді навіть просто старий одяг. Поруч з хіпі повідчинялись вегетаріанські ресторани із фотографіями знаменитих вегетаріанців на дверях. Тут навіть можна купити смачні китайські пельмені з кабачком та морквою замість м'яса і всього за 6 юанів, тобто один долар. Ще у Далі є бар «Bad Monkey» – «Погана Мавпа», відкритий лаоваями. Це – місце зависання альтернативної тусівки міста. Оскільки ми із Вейвей були вже трохи сп'янілі після 50 грамів горілки, поївши рисової лапші на вулиці, ми пішли пити далі до «Поганої Мавпи».

Вейвей плела з ниток яскраві сережки, а я палила косяк просто на вулиці, і ми спостерігали за кульгаючим і неспішним ритмом міста та за туристами, які приїхали коло дев'ятої ранку і розігнали магічну вранішню імлу Далі.

Дощ припинився, і стало видно гори, зелені та жовті, десь там стрибали на бамбукових стеблах герої китайських фільмів про кунгфу. З боку озера було видно жовті гори, наче лисі. Там знаходилась гора Куряча Ніжка, куди ми збиралися лізти наступного разу. За старими і відреставрованими округлими дахами будівель не було видно озера, але я відчувала його запах, прісний і трохи свіжий, як запах мого рідного Дніпра.

Я думала про Україну, про те, як хочеться усім людям показати цю красу, хочеться, щоб у наших Карпатах теж продавали шалики і робили пиріжки з м'ясом та кабачками для іноземних туристів, і хочеться знайти своє місце у своїй країні.

Я працювала викладачем англійської, так роблять багато іноземців в Китаї. Я ще не знала, чого точно хотіла від життя, але була впевнена, що коли я відкрию цю таємницю, на мене попереду чекає магічна подорож. Я посміхалась і згадувала минуле.

«Ну ми з тобою, подруга, наклюкались об 11 ранку», – сказала я їй. «Це нічого, – відповіла Вейвей, – завтра буде новий день з новими клопотами, а поки в нас немає клопотів, робімо те, що нам подобається. Коли ми з тобою ще поїдемо в Далі? Коли ми ще переживемо такий холод і таку красу?»

Колись я стояла на одному з київських балконів, і хтось не дуже близький, але важливий, сказав мені: «Я завжди думаю про тебе, коли йдеться про простоту

рішень». Сама я не знала, що так просто все вирішую, і вимагала від себе бути простішою. Виявляється, ми можемо простішати до нескінченності, аж поки в нашому житті нами не сприйматиметься жодних проблем і буде одна суцільна насолода. Я подивилась на Вейвей, яка з насолодою плела сережки і думала про власні булочки з власної пекарні, і почала ще більше поважати її простоту рішень.

Глава 4

Наркотики

Чим марихуана краща за алкоголь; як рослини нами маніпулюють; код 420; що таке декстрометорфан; як я побачила янгола, а Рита ледь не згоріла заживо

До нашого міста приїздить багато іноземних прошмандовців. Тут, порівняно з іншими містами Китаю, доволі чисте повітря, доволі дешевий рівень життя, та й загалом – темп життя повільніший, дні проходять безтурботно. Крім того, у жовтні по всій провінції Юньнань можна збирати безкоштовний урожай марихуани. Одна моя знайома швейцарка після тривалого вивчення китайської мови, повертаючись додому в червні, пообіцяла приїхати в жовтні допомагати нам збирати врожай. Але я її уже роки два не бачила.

Деякі люди спеціально винаймають квартири з терасами на даху, не лише для засмагання на сонці та кухля пива в сутінках, але й для вирощування травки, щоб не треба було далеко ходити за врожаєм. Я, до речі, дивилась один документальний фільм про чотири рослини, що найбільше вплинули на життя людей, – яблуко, тюльпан, картопля і марихуана. Там так прямо і сказано – рослини нами маніпулюють, а ми й не помічаємо.

Виявляється, каннабіс дуже важко вирощувати, ця рослинка потребує особливого мікроклімату, велику кількість сонячного світла, збільшену увагу до себе. Ті, в кого я бачила її на даху, навіть голову рідко миють, а іноді забувають поїсти. Але вони настільки загіпнотизовані каннабісом, що здатні щоденно і

вчасно приділяти йому достатньо уваги.

Це як мій однокласник Вася, якого мама завжди змушувала робити уроки, а Вася до ночі просиджував за комп'ютером і приносив додому одні двійки. Васін тато казав: «Ліда, не лізь до нього, якщо йому буде надо, він зробе». Та мама Васі не здавалась і, використовуючи свої зв'язки через місце роботи – пенсійний фонд, – допомогла хлопцю вступити до Політехнічного університету. І тут той як почав інтенсивно вчитися, що всі родичі перелякалися – «підмінили нашого Васіньку, шось тут не то». А Васі просто подобалось, він потім поїхав після університету до Каліфорнії і працює там на компанію Apple. На зустрічі з випускниками виглядав хоч і гладким, але найщасливішим. Кому шо надо, то той і робе.

Вася став програмістом, а морський біолог з Нової Зеландії вирощує траву на даху в Куньміні. Тільки ось питання, якщо вона така вибаглива, то чому росте біля кожної стежки і на кожній горі нашої провінції? Чи не через те, що тут просто рай на землі? Навіть сама назва – Юньнань: «юнь» означає хмари, а «нань» – південь, тобто ми живемо «на південь від хмар». Хоча тут я б теж могла посперечатися.

Коли я вперше їхала жити до Куньміна, дізналася, що це місто в Китаї славиться титулом «Міста Вічної Весни», тому до валізи поскладала самі лише сукні та босоніжки. Прочитала, що тут сонячних днів у році цілих триста, але на мою невдачу весь місяць вересень лили дощі. За моїми підрахунками у кінці жовтня мало настати сонце на дев'ять місяців, але цього не сталося, і довелося купувати пальта та чоботи. Тому в погані дні, коли дощ і холод, я всім нагадую – ніякий це не південь від хмар, ми живемо прямо під самісінькими хмарами.

До речі, із взуттям теж цікава історія трапилася – тут усі маленького зросту, і найбільший жіночий розмір взуття, наявний у продажу, 38-й. Тільки мій український 38 трохи більший за місцевий, тому я, оббігавши усі базари та магазини, мусила просити маму прислати мені чоботи з дому. Воно й не дивно, що моя знайома, яка вийшла заміж за китайця і має 41 розмір взуття, возить усі чоботи виключно з України.

Один хлопець порадив мені відкрити завод, що виробляв би взуття великого розміру для іноземців, і стати його менеджером. А інший, коли я була в Таїланді, сказав мені купити туфлі на обцасах у магазині для ледібоїв, на мою слонячу ногу. (Ladyboy – це дуже поширене явище у Таїланді, коли чоловік змінює стать на жіночу. Ноги від цього, очевидно, не зменшуються.)

Повертаючись до теми паління травки, згадала, що у людини, яка палить, кажуть, виробляється у мізках тетрагідроканнабіол (ТГК), і мізки починають повільно працювати. Тим не менш, один з найерудованіших чоловіків, яких я зустрічала, курил на момент нашого знайомства уже протягом двадцяти років. І таких прикладів я можу навести не один.

Тим паче, порівнюючи мирних обкурків з нашими українськими агресивними алкоголіками, я завжди виберу, щоб мене оточували перші. І взагалі, якби марихуану вже нарешті легалізували, то можна було б додавати її у йогурти, і реклама зі словами «І нехай весь світ зачекає» нарешті могла б набути змісту.

Сама я нечасто палю травку. Я насправді дуже лінива – не готую, щоб потім не мити посуд, не фарбую вранці очей, щоб ввечері не змивати косметику, і нечасто палю марихуану, бо мені після неї хочеться їсти і я втомлююсь рухати щелепами. Але, як на мене, краще б люди палили, аніж голосно одне на одного кричали, одне одним маніпулювали чи одне в одного стріляли. Накрутити б «косяків» для всієї Генеральної асамблеї ООН, для Ради Європи, ОБСЄ, Міжнародного валютного фонду, а головне – російському уряду, ото б пацани посідали тихенько і швидко за все домовились, і світ би засвітився вселеньською любов'ю та миром, як було колись в шістдесяті в обмежених колах «дітей-квітів».

Приходжу, наприклад, до друзів музикантів додому, а вони, виявляється, і не ходили сьогодні нікуди, весь день палили і дивились мультики. Ви скажете – це непродуктивно, а я скажу – краще непродуктивно, ніж деструктивно. Бо за завісою споживчих інтересів, зростання економіки, зброї, війни, аптек і салонів краси люди забули про вміння насолоджуватись життям і про своє першочергове призначення – кохати і бути коханими, допомагати і просити про допомогу.

Зазвичай, коли хтось починає вживати наркотики, то це все починається з трави і далі йде в бік посилення ефекту – галюциногени там різні і бозна-що.

Вперше я дізналась про наркоманів, коли мені у віці чотирьох років сказали, що батьки моєї трирічної подруги Ліди – наркомани. І що вони варять вдома макове молочко (о Господи, навіщо?) і вколюють його собі в судини. Батьки про Ліду не дбають, відпускають її гуляти допізна, не змушують їсти, дозволяють одягати те, що хоче. Мені тоді Лідина доля тільки снилась. Але в пам'яті закарбувалось так: бути наркоманом – це погано, наркотики ніколи не вживати, якщо я стану наркоманкою, або батьки мої стануть наркоманами, ніхто зі мною не дружитиме.

Потім я зустріла Дерека. Як говорив Шеф з мого улюбленого серіалу: «Діти, для алкоголю та наркотиків є свій час, і цей час настане в коледжі». А ми наївно думали, що американці там у коледжах вчать, праці різні пишуть, грають в американський футбол, вступають в братства та сестринства. Та у них навіть свято паління трави є – двадцяте квітня. Це чи тому, що у копів таємна цифра 420 означала «увага, травка», чи тому, що всі збиралися після пар о 16.20 покурити. Незалежно від причини, 20 квітня стало культовим святом. Як от у нас восьме березня чи в Китаї день утворення КНР.

З Дерекем я спілкувалась рівно день, але цей день закарбувався в моїй пам'яті. У школі Дерек та його друг вирішили бути крутішими за інших і перепробувати всі наркотичні та психотропні речовини ще до коледжу. Вони постановили собі один рік для вживання, а після цього року будь-яке вживання будь-чого такого собі більше не дозволили. Коли вони прийшли на перший курс коледжу, то всім казали: «Що це? А, та ні, дякую, я це вже пробував».

Колись у парку Шевченка проводили чудову акцію «Жива книга». Можна було поспілкуватися з цікавими особистостями, взяти їх у «бібліотеці» на півгодини чи годину, як людину-книгу. Я хотіла зустрітися з лесбійкою з Йорданії, та вона виявилась зайнятою, і я вибрала одеського єврея, що в Києві робив шаурму. Але дівчинка-організаторка тихенько мовила: «Візьміть наркомана, з ним ще ніхто сьогодні не говорив». Довелось брати наркомана. Ми послухали його історію, про те як він почав вживати, як виніс і продав все з дому, як заразився на ВІЛ-інфекцію, як став частиною групи анонімних наркоманів і там познайомився зі своєю теперішньою дівчиною, теж хворою на СНІД... Аж тут прибігла ця пристрасна товста тітка (теперішня дівчина) і принесла йому шматок торта з сусіднього столу. В її очах було стільки любові, скільки я ніколи не бачила в очах мами до тата. Я тоді заплакала.

Повертаючись до теми наркотиків, я вам розказала про Лідиних батьків, Дерека та наркомана-«живу книгу». І ще могла б розказати багато історій, та і ви мені б напевно. Просто я вважаю, що наркоманом теж треба вміти бути, це свого роду мистецтво. Ось у Пола виходить палити травку раз на тиждень на вихідні і щомісяця їсти гриби, чи ЛСД, чи ще там що, а я впевнена, що я б одразу підсіла на голку, продала свій комп'ютер і валялась би у канаві на Філіппінах з пляшкою рому. Тому я вирішила наркотики ніколи не пробувати, а як я це вирішила, зараз вам розкажу.

Одного дня мені було дуже-дуже нудно. Такого майже ніколи не буває. Я за китайським гороскопом заець, кажуть, що заець все життя кудись біжить, і це правда. Але в ту п'ятницю було так нудно, що я не знала, куди себе притулити. Мені подзвонили мої американські друзі – Брайан з Ритою і запитали, чи не хотіла б я разом з ними випити сиропу від кашлю. Я так змудилась, що нічого не хотіла, але погодилась. Є такий вид сиропу від кашлю, діючою речовиною якого є декстрометорфан (DXM), він начебто має зупинити центр мозку, відповідальний за відкашлювання, але поруч з ним розташована також частина, що відповідає за галюцинації, і, якщо вип'єш пляшки три цього сиропу, тебе може почати не на жарт штирити.

Брайан та Рита прийшли до мене додому і принесли по три пляшки сиропу на кожного. Я випила дві з половиною і більше не могла, за мною допив Брайан. Ми сиділи на дивані і ліниво розмовляли, коли Брайан мовив: «Скоро почне чесатися». Що почне чесатися? Я була зовсім до цього не готова, але, виявляється, поруч з центром галюцинацій знаходиться ще центр виділення гістамінів, на який сироп від кашлю безпосередньо впливає. І якщо ваш організм хоч колись виділяв гістаміни, тобто якщо у вас була мінімальна алергія хоч на щось, то вона у вас почнеться і під сиропчиком. У мене почала чесатись рука. Вона почервоніла і розпухла, потім зачесалась голова, потім і все тіло. Я пішла помочити руку в холодній воді у ванній кімнаті, і мені дуже захотілось засунути голову в умивальник. Здавалось, що кожна волосяна цибулина чешеться і гуде в мене на голові, і повірте, це була не галюцинація. Я випила таблетку від алергії, і ми пішли на вулицю. Мікрорайон, в якому я тоді жила, був засаджений пальмами, і навколо текла маленька канава, схожа на річечку. Ми пройшли близько десяти кругів уздовж цієї річки, Брайан навіть посидів під пальмою і ледь не впав у канаву.

У Куньміні посеред міста проходить залізниця. Мабуть, її побудували раніше, ніж цю частину міста, але тепер, коли з швидкістю 20 км/год іде поїзд, перед ним зачиняються усі шлагбауми і стоять у черзі багато мопедів, машин та пішоходів, які з нетерпінням чекають на можливість їхати далі. Вночі такі потяги не іздять, тому ми пішли пішки вздовж колії у довгу далеку нічну подорож. І дійшли до першої кільцевої дороги. Ми проходили річку і групу бабусь, які танцювали над річкою, чоловіків, що на приладах, схожих на ті, що для смаження картоплі, готували на грилі кукурудзу та інші смаколики. Ми хотіли зайти до одного бару, але все так незбагнено чесалося, що Рита і я часом сідали над річкою, дуріли від зуду в тілі, дихали глибоко і вставляли з відчуттям того, що необхідно йти далі. Йти і продовжувати шлях для нас на той момент було найважливішим – Рита ловила галюцинації, Брайан хотів знайти магазин з китайською горілкою

байцзю, а я просто концентрувалася на ході, аби забути про те, як жахливо чухалося тіло.

Біля другої кільцевої дороги, там, де вона перетиналася з залізницею, ноги мені перестали йти і я залякла на місці – я побачила янгола. Це була світлокоса дівчина на велосипеді, дуже засмагла, з усмішкою, яка сяяла на десятки метрів. Вона зупинилася і махала нам рукою. Я не знаю, чи то від сиропу від кашлю, чи в той вечір мені відкрилися якісь особливі надздібності, але я цілком яскраво бачила її ауру, вона переливалася різними кольорами веселки, що ніжно відходила хвилями від її тіла. Мені здалось, що я скоро помру.

«Кім! – закричала Рита. – Це моя подруга з університету», – пояснила. Кім ввічливо привіталась, але я бачила по її обличчю – вона одразу зрозуміла, що всі ми були вмазані. Вона дала нам випити яблучного соку, і Рита поговорила з нею, наскільки могла, про університетські справи. Кім поверталася з йоги і поспішала додому, бо вона щочетверга вечеряла зі своїм старим сусідом китайцем, діти якого жили далеко в сусідній провінції, і тому Кім його навідувала і розважала. Ми попрощались, розвернулись та пішли далі.

У мене було відчуття, наче зсередини мене виростала велика куля з повітрям, вона росла і розпирала мені живіт, я відчувала легкість, і тіло мені вже не свербіло, а просто дуже хотілося спати. Я сіла на хвильку, а куля продовжувала рости, і нарешті, не витримавши тиску, мене знудило всім, що їла на обід, я навіть упізнала в цьому рис і яблучний сік. Не пішов мені сироп від кашлю.

Тим часом Риту почало лихоманити, їй здавалось, що за нею хтось іде, і що це переслідування добром не закінчиться. Біля другої кільцевої дороги ми повернули назад і тихо крокували додому, вже не вздовж залізниці, а просто по вулиці. Мені було легко, бо я вирвала всю ту гидоту. Кожен думав про своє – я про свободу і контроль над власним тілом, Рита про кольорових чортиків, а Брайан, мабуть, ні про що не думав, тільки тихо волікся за нами дуже сильно п'яний, бо з горя, що його не вставило, випив сам майже цілу пляшку китайської горілки 58-ми градусів.

Я забрала Риту до себе додому, і вона просила мене викликати «швидку», їй паморочилась голова і здавалось, що температура підніметься дуже високо і вона згорить. Я виміряла температуру її тіла. Виявилось, що гарячки у неї не було, гарячка робилася в неї в голові, там, де були паралізовані та активовані сиропом від кашлю центри, що відповідали за кашель та за галюцинації. Я

пообіцяла Риті прокидатися щогодини і перевіряти температуру її тіла.

Коли вона заснула, я тихенько ввімкнула комп'ютер у себе під ковдрою і пошукала інформацію про цей сироп. Ми ще нормально від нього відійшли, і добре, що я не розпухла повністю вся і не копнула відра від алергії. «Копнути відро» в Америці означає «відкинути копита» по-нашому. Як же мені подобається цей вираз.

У той таємничий вечір я урочисто пообіцяла собі, що не копну відра від жодних хімікатів, що буду всіляко намагатися тримати своє тіло чистим від наркотиків, а якщо вже дуже захочеться щось вжити, то хай це буде зроблене природою – травка чи грибочки, чи щось подібно натуральне.

Глава 5

Куньмінський холод

Людина-банан з тонкими зап'ястками; «Рожевий слон» біля стихійного ринку; Місто Вічної Весни; китайська система опалювання і суцільна недостача склопакетів

Як часто ви думаєте, що вас ніхто не розуміє? Я виросла в Україні, багато подорожувала, кілька років прожила в Китаї, і ніколи не зустрічала людину, яка могла б мене повністю зрозуміти. Бувало, я билася головою об стіну і кричала: «Тупі, які всі навколо тупі!» Але жодного разу не помічала, що те саме люди говорили і про мене. Поки не зустріла Вейвей.

Не можу сказати, що за два роки життя в Китаї мої стосунки з китайцями склалися чудово. У нас часто були непорозуміння, вони часто мене обманювали, ми були дуже різними. Вейвей була не зовсім китаянкою. Про китайців, що народилися і виросли на Заході, тут говорять, що вони «люди-банани», жовті ззовні і білі всередині, тобто виглядають вони, як китайці, а думають і поводять себе, як люди з Заходу.

Вейвей для мене була навіть не «людиною-бананом», а «людиною-асорті». Незважаючи на те, що вона народилась у місті Гецзіу провінції Юньнань. Вона не мислила ні як китайці, ні як європейці, вона була набагато відкритішою до всього – до інших культур та інших світів. Іноді вона нагадувала мені інопланетянку, з такою гордовитою ходою, худими зап'ястками та яскравими коричневими очима, особливо коли співала. Та найбільше я цінувала у нашій дружбі те, що вона могла мене повністю розкритикувати, і мене це зовсім не ображало. Навіть коли вона поводитись, як останнє чмо, я все одно любила Вейвей і хотіла бути з нею.

Удома в Україні я маю старшу сестру, але у нас не зовсім склалися стосунки, вона працює бухгалтером в офісі, ходить на корпоративи і їздить на курорти до Єгипту. І коли я зустріла Вейвей, яка плете мандали з вовни, варить у каструлях шоколад, мило та свічки, ночує на горі Куряча Ніжка, де читає якісь дивовижні буддистські мантри всю ніч, і збирає магичні трави, мені здалося, що я знайшла свою давно загублену китайську сестру.

Після нашого повернення з гір Вейвей серйозно взялася за бізнес-план і годинами просиджувала у себе на матраці, дивлячись на жовту стіну і розписуючи всі витрати, необхідні для відкриття кав'ярні-пекарні. Вона працювала менеджером у фармацевтичній компанії, їй було 26, і за кілька років вона назбирала певну суму грошей, яких мало бути достатньо для виповнення її мрії.

Був сонячний суботній ранок, і я поїхала по Вейвей, щоб разом подивитися на одне малесеньке приміщення на вулиці Лонсян, яке вона хотіла винайняти для пекарні. Вона чекала на мене біля під'їзду, заскочила ззаду на мопед, і ми разом рушили туди. Сонце світило в очі і засвічувало яскравими кольорами стихійний овочевий ринок біля дороги. Ми проїздили гори яблук і бананів, пучки шпинату і мішки горіхів, навколо пахло свіжістю, і Вейвей сказала, що це хороший знак. Я під'їхала до дверей, пофарбованих в рожевий і зелений колір, і зупинилась. «Двері треба буде перефарбувати», – сказала Вейвей, злізла з мопеда і пішла вперед. Хазяїн був всередині маленької кімнатки і чекав на нас. Як тільки побачив мене, хотів попросити більшу ціну, та Вейвей вміла торгуватися і швидко поставила його на місце. Іноді я думаю, що так погано розмовляю китайською через те, що моя найкраща подруга – китаянка, яка завжди і в усьому мені допомагає. А може, через те, що я тут викладаю англійську, і на роботі не треба говорити китайською.

З маленької кімнатки двері такого ж самого кольору вели у задній двір, занедбаний, з порепаною плиткою на долі. Їй це місце сподобалось одразу, тим паче, що рецепти уже були придумані і випробувані і Вейвей конче хотіла відкрити пекарню до католицького Різдва. На завтра вона домовилась з власником підписати контракт, а поки що він віддав нам ключі і залишив нас милуватися маленькою халупкою, яка мала б стати скоро мрією моєї подруги, що запалюватиме посмішки на обличчях інших. Раніше тут був магазин одягу, і для того, щоб пекти, треба буде багато всього поміняти, але наразі ми тішились, як діти, сиділи на підлозі і пили гарячий чай пуер з термоса. Пуер – мій улюблений чай, і тому я живу в провінції Юньнань, де його вирощують і дбайливо збирають для нас.

– А можна, я в неділю буду приходити і продавати тут борщ? – запитала я.

– Можеш, звичайно, спробувати, але хто його буде їсти, – відповіла спокійно моя подруга.

– А яка буде твоя фірмова страва?

– Печиво з кунжутом та шоколадні кекси.

– А як ти хочеш назвати пекарню?

– Не знаю. В тебе є якісь ідеї?

– Я вважаю, треба залишити оці рожеві двері, а все інше відремонтувати, і назвати пекарню «Рожевий слон», за назвою вулиці.

– Ця вулиця зовсім не має в собі слова «слон». «Лонсян» тільки звучить як «дракон» та «слон», але це слово пов'язане з імператорськими іспитами на чиновницьку посаду у стародавньому Китаї, – вимовила Вейвей. – Та мені подобається «Рожевий слон», гарна назва, але я ще подумаю.

Мені треба було їхати на роботу, тому я залишила подругу на дерев'яній підлозі майбутньої пекарні і рушила далі, щоб попрацювати три години і повернутися додому до гарячої ванни і смачної вечері.

У Куньміні ставало дедалі прохолодніше. Я їхала додому на мопеді, мої зуби цокотіли, і навіть пальто мене не гріло. Взагалі, якщо подивитися на глобус і провести паралель пальцем, то Куньмін знаходиться приблизно на одній широті з Барселоною. Вау, жара і пляжі, скажете ви. Місто Вічної Весни, скажуть китайці. Гімно на лопаті – скаже моя полтавська подруга, і я з нею погоджуся. Справа в тому, що Барселона, на відміну від Куньміна, не знаходиться на висоті двох тисяч метрів над рівнем моря. Справа ще й в тому, що у китайців з давніх-давен країна була поділена річкою Янцзи на північ і на південь. У кого село було на північ від річки, тому робили в домі опалення, а кому пощастило мешкати на південь від річки, той сидів і мерз. Ось така несправедливість між буквально кількома сотнями метрів.

Як ви, напевно, зрозуміли, наше місто знаходилось на південь від річки. І хоча задекларовані 300 сонячних днів на рік (по факту набагато менше) звичайно ж дуже допомагали від холоду, коли приходила зима, у Куньміні на два місяці ставало набагато менш комфортно, ніж в Україні взимку. З кінця листопада і до початку лютого можна спостерігати тьотів і дядів, які працюють на вулиці, як вони палять у відрах шматки дерева та вугілля і гріються навколо нього. І це не бомжі, а трудящі! І це в шестимільйонному місті! А у вікнах стоять не склопакети, а всього лиш одне скло, бо в нас же як-не-як південь, і тому, коли ти прокидаєшся вранці і висовуєш носа з-під ковдри, можна побачити власне дихання у власній спальній.

Коли до мене зателефонувала Рита і запросила мене поїхати на острів Хайнань, що на півдні Китаю, для зйомок на якусь рекламу, я, не думаючи, погодилась, бо якраз злазила з мопеда і тремтіла від холоду. Уникнення холоду було змалку моїм завданням номер один. Їхати треба було наступного дня, я якраз мала вихідні, бо в дітей у школі якісь іспити, тому попросила одного хлопця підмінити мене на останні два дні і почала збиратися на море! Коли ми зустрілися в аеропорту, я дізналася, що з нами також їхали Брайан і білява, засмагла, схожа на янгола американка Кім.

Глава 6

Про непомірну неосяжність неба

Захламлений острів Хайнань; реклама йогурту і кохання; серфери і магічні грибочки; ментоловий дим; плани на майбутнє і неосяжність хайнаньського неба

Острів в інтернеті описували як тропічно-магічний, з кокосами, пляжами та багатьма іншими принадами. Оскільки ми жили в ненайдорожчій його частині, цих особливих принад ми не бачили, хіба під час зйомок. Головний пляж міста Санья проходив уздовж головної дороги міста Санья. На пляжі часом валялися пляшки та інший мотлох, продавали перлини і парео, і китайські бабці щовечора влаштовували танці. Пересічне собі китайське місто, тільки з пляжем. Я, звичайно ж, купила для Вейвей намисто і взагалі раділа можливості погрітись на сонечку.

Три дні нас мусолили китайські агенти, возили на зйомки реклами йогурта, фарбували нам лиця, як повіям, навіть Брайану, і змушували робити одне і те ж. Ми повинні були сидіти всі за обіднім столом, четверо іноземців та стільки ж китайців. У рекламі ми обідали дуже жирними китайськими стравами і активно між собою спілкувались. З часом прикидалися, що вже добряче наїлися, і тут Кім діставала з сумочки чудо-йогурт, формула якого була розроблена у Швейцарії і який допомагав перетравлювати їжу. Всі ми раділи і починали їсти йогурт. І тоді ми, згідно з рекламою, переносились з ресторану на прекрасний пляж, такий собі рай на землі.

На четвертий день зйомок нас нарешті повезли на пляж.

Там ми ще півдня прикидалися, що цей йогурт вирішив усі наші проблеми, і після цього зйомки закінчились майже для всіх, окрім Рити та одного китайського парубка. Згідно з сюжетом реклами, наприкінці всього дійства вони закохувалися і йшли, тримаючись за руки, вздовж берега, під захід сонця, грала романтична музика, і реклама нарешті закінчувалась.

Таким чином, ми відійшли від гарних краєвидів з пальмами і чистим пляжем у бік справжнього Хайнаню. Ми йшли вздовж узбережжя, і інколи над берегом стояв будинок чи два, з купою сміття, вивернутого прямо з будинку в бік моря. Я жалілася на це свинство і порівнювала таку поведінку з Україною – у нас би ніхто не захламлював так власний двір, тим паче якщо хата стоїть на березі моря.

Мені згадалися українські села з фарбованими воротами і квітами над дорогою і в дворі, хазяйновитими бабусями в квітчастих хустках і з посмішками на обличчях і сонячні зайчики, що стрибають від хати по подвір'ю.

У мене завжди хороші спогади асоційовані з хорошою погодою, не пам'ятаю жодної хорошої події, яка б зі мною трапилась у дощ чи в холод. Саме тому я зараз на острові, а не в зимовому Куньміні.

Поруч з трохи забрудненим пляжем стояв трохи розвалений пляжний бар, і у піску лежали дошки для серфінгу, а в барі сиділи і сміялися, судячи з їх вигляду, серфери. Ми підійшли до хлопців і почали говорити з ними китайською. Мені було соромно, що я розуміла гірше за всіх, але в основному все було ясно, хлопці були привітними і могли пояснити нам все на пальцях. Вони були китайськими серферами. Я була, якщо чесно, здивована, навіть стаття у Вікіпедії не згадувала про такий феномен, як серфінг на Хайнані, але в Китаї немає чому дивуватись – тут настільки багато людей, що на кожне заняття знайдеться своя група зацікавлених. Я навіть знаю скалолазів та байдарочників у Юньнані.

Деякі з хлопців виглядали зовсім молодими, а дехто мав дуже доросле обличчя, але всі були в прекрасній формі. Вони пояснили, що на Хайнані серф не такий хороший, як, наприклад, в Індонезії чи на Філіппінах, але нам пощастило, що ми приїхали саме на цей пляж, бо саме тут і зависає більшість серферської тусівки острова. Про що ми зможемо переконатися ввечері. «Ввечері? – кажу я. – Я думала, ввечері на хвилях небезпечно». «Це правда, – погоджується серфер Лі Му. – Увечері ми не катаємось на хвилях, але у нас буде вечірка. Сьогодні, саме в цю суботу, святкуватимемо річницю відкриття першого серферського бару на Хайнані, який зветься «Бо», – ми влаштували з цієї нагоди міні-турнір, на який приїхали наші друзі з Філіппін». Класно, оце нам повезло, – знялися в рекламі йогурта, ще і з серферами затусили. «А можете нас навчити основ серфінгу? Ну так, щоб я могла хоч на дві секунди встати і проїхатися по хвилі?» – не вгавала я. «Це треба спеціальні борди для початківців, вони у нас на сховищі, завтра можете поїхати з Ліу Лонгом, а він заодно потренується давати уроки, він у нас стажується. Також я б порадив інший пляж».

Класно! Я завжди хотіла спробувати, але все боялась відчувати себе ідіоткою і ніколи не наважувалась. А тепер, коли наші знайомі нам допоможуть, я відчуваю, що це не важливо, впаду я чи встану, головне взяти участь у цій затії.

Ми всі втрьох поїхали до готелю, щоб перевдягтися до вечірки та почекати на Риту. Вийшовши з таксівки, ми купили пива, смажених горішків та соняшникового насіння і гуляли брудним пляжем уздовж дороги. Мені було так хороше на душі – втекла з роботи, іду пляжем, завтра вчитимусь кататись на серфі. Ну і що, що тут трохи брудно? Зате люди навколо привітні і посміхаються. Світ неідеальний, і я його все одно люблю, так само, як і цю країну, повну протиріч і нісенітниць.

Коли повернулися Рита з кавалером (в рекламі вони закохались одне в одного, і в реальному режимі, очевидно, могло статися те саме), ми були вже трохи підвипившими, сиділи із щасливими посмішками на березі моря і дивилися на бабунь, які охоче та енергійно танцювали свої напівтанці-напіваеробіку, трохи збиваючись з ритму, але з посмішкою до вух. Я часом доєднувалась до їх танців, а коли стомлювалась, сідала назад до пива, зернят і розмов.

Кім купалась у нічному морі, а ми з Брайаном балакали. Йому дуже подобалось їсти смажені солені зернята, і він не розумів, чому в США ніхто їх не їсть. «Це тому, що у вас є бургери і картопля фрі, і люди не розмінюються на такі дрібноти, як зернята, які ще й луштити треба», – казала я. Брайан погоджувався сміючись. «Але насправді, – сказав він, – проблема ожиріння в Штатах настільки серйозна, що вона вже перевершила всі наші досягнення, люди буквально стають інвалідами за життя через неправильне харчування і продовжують працювати на ці ж великі корпорації, які їх годують непотребом».

Я пережила була це на своїй шкірі. Колись, поїхавши до США на стажування на два місяці, я не їла майже нічого, але все одно набрала п'ять зайвих кілограмів. Так ми і говорили «за життя», поки Рита не підійшла ззаду і не запитала про наші подальші плани.

«Сьогодні конче треба знайти магичні грибочки, – бадьоро вимовив Брайан. – Я вже поговорив з тим Лі Му, і він сказав, що на вечірці буде один чувак, який їх продає». Я не хотіла навіть думати про це, враховуючи мій недавній не такий вдалий досвід вживання сиропу від кашлю, але Брайан мене запевняв, що то натуральне, і все буде по-іншому. «В будь-якому випадку ідемо на вечірку, а там вирішимо, Ок?» Ну поїхали.

Ми запхалися вп'ятьох в одне таксі і поїхали назад до трохи розваленого бару, і коли приїхали, вечірка вже починалась – голосно грала музика, і всі ходили з пластиковими стаканчиками пива; біля моря хлопець з довгим волоссям і голим

торсом крутив вогняні кулі на пляжі, я посміхалася.

- Ну що? - запитав Лі Му.

- Ну нічого, давай знайом нас з серферською тусівкою міста, - відповіла Кім.

Хлопці біля бару посміхалися і простягували нам пластикові стаканчики з пивом, я тримала пиво в руці і оглядалась навколо - не знаю, що там в голові у тих серферів, але виглядають вони супер, можна було б знайти собі тут хлопця, якщо вони ще вільні.

Брайан взяв мене за плече і повів кудись за бар і вздовж моря, там на нас чекали Лі Му та Кім. Все-таки Брайан вмовив Лі Му знайти магічні грибочки, і сьогодні я спробую їх вперше.

Вони були свіжими, і на кінчиках біля коріння була земля, Брайан сказав мені добре вимити цю землю, бо гриби ростуть у коров'ячому лайні, і краще мені його не їсти, можна підчепити якісь бактерії. Я довго мила гриби у воді, потім поклала весь пучок в рота і ретельно жувала, довго і концентровано. На смак нагадувало свіжі шампінйони, які я іноді кладу в салат, але під зубами хрумкала земля і було несмачно, тому я запила пивом і пішла знайомитись з серферами.

Я не вірила в те, що ці гриби якимось чином зможуть подіяти, хіба спричинять мінімальне отруєння чи посилення похмілля назавтра. Я підійшла до філіппінця, який зайняв друге місце на турнірі, і ми почали розмовляти. Ми стояли в морі на виході з бару і дивилися на вивіску, де яскравим кольором жовтого маркера був написаний ієрогліф «Бо» - Хвиля. Він розповідав мені про серф на Філіппінах, і тоді ієрогліф на барі почав збільшуватися і зменшуватися у мене на очах, і змінювати кольори. Я закрила очі і відкрила їх знову, та ієрогліф не переставав вібрувати.

Мабуть, те, що я з'їла двадцять хвилин тому, почало діяти. Я попросила у Кім цигарку і запалила. Цигарка обпалила мої легені м'ятною свіжістю. Мої легені здалися мені неосяжними і безкінечними, як небо, і я могла втягнути в себе дим від цілої сигарети. Ментол ніжно холодив мої губи та язик, я була в нірвані. Весь вечір я продовжувала палити ці, як мені здавалося, сонячно-теплі, м'ятно-прохолодні ментолові цигарки, які ще більше розширювали мою свідомість.

В якийсь момент я відчула себе дуже щасливою, я не знала, скільки часу минуло, я стояла по коліна в морі і поруч нікого не було. Солоні морські хвилі лоскотали мені ноги, а солодкі хвилі щастя вібрували у всьому моєму тілі. Я не відчувала ні плину часу, ні вітру, ні прохолоди. Мені здавалося, одна моя частина розчинилася у морі, а інша плавно розчинялася у небі, думки танцювали у пустоті, і погляд заворожливо зупинився на кроні дерева. Я бачила кожну маленьку детальку листочків, від стебла до жилок, як вони разом гармонійно колихалися у темряві, і тут я відчула тепло між ногами – я пісяла в море. Все у мені вимкнулось у той момент, а фізичні процеси продовжували йти самі.

Раптом щось вибухнуло, це мене жахливо налякало, і я сіла в море, здавивши у руці пляшку від пива. Потім я побачила у небі яскраві іскри червоного кольору. Я не могла поворухнутись, тіло мені заціпеніло і процес мислення також, я закрила з переляку очі, і переді мною постала страшна картина вибуху у Хіросімі, з грибоподібною хмарою диму. Здавалось, тут станеться зараз таке саме. Я відкрила очі – їх засліпили кольорові феєрверки, які розсіялись у небі світлими барвами – серфери святкували річницю.

Так я і сиділа, засліплена, поки мене не знайшла Рита. Вона витерла мене серферським рушником, одягла на мене свою запасну сукню з довгими рукавами і повела на пляж подалі від вогнів бару. З кожним кроком у темряву мені ставало легше дихати і бачити, і я знов запалила ментолову цигарку. Ми прийшли на місце, де на ковдрі лежали Брайан і Кім і дивилися на зорі. Я теж лягла поруч, мені стало дуже затишно, я скрутилася в ембріонний клубочок і розглядала всесвіт, всі мовчали.

Я згадала про те, як ми з Вейвей йшли сходами довжиною три кілометри, і мені тоді здавалось, що містечко Далі ось вже зовсім близько. Я згадала, що всі великі досягнення починаються з маленьких успіхів. Я не дуже впевнена в тому, чим саме мені потрібно займатися у цьому житті, але я знаю, що маю пристрасть до багатьох речей, і мені необхідно лише трошечки дисципліни, щоб підтримувати цю пристрасть у погані дощові дні, коли не хочеться нічого робити, і я, можливо, знайду свою велику мету.

Сама того не помітивши, я згадала все це вголос, і Кім, як справжня американка, одразу мала відповідь на мою проблему. «Тобі треба зробити список і слідувати йому, список з тридцяти речей, які ти мала б виконати до тридцяти років». «Але ж я себе знаю, – заперечила я, – якщо мені дати шість років на виконання якогось завдання, я почну його робити в останній шостий рік». «Ну тоді зроби список із

25-ти пунктів, які треба виконати до 25-ти років», – запропонувала Кім. «Чудова ідея», – погодилась я.

Мене вже майже зовсім попустило після грибів, і ми почали думати, що ж би такого я бажала зробити за цей наступний рік. Треба бути реалістом, але також дозволити собі мріяти, має бути якийсь баланс у цьому списку. Я у школі була відмінницею і знаю точно, що дуже розчаруюсь, якщо не виконаю всіх пунктів, але Кім каже, що слід писати те, чого хочеш, навіть якщо не знаєш точно, як ти це отримаєш. Ну добре, погодилась я, давай тоді допоможи мені придумати відправну точку – перший пункт, а далі, може, в мене фантазія розіграється.

Кім все ще десь не на цій планеті, вона задумливо потягує цигарку і каже:

– Літати, я завжди хотіла літати.

– Я згодна, що треба мріяти і шукати виконання своїх мрій, але, Кім, я вчила у школі закони фізики і майже впевнена, що полетіти ти можеш хіба згори вниз.

– Ну а чому не можна літати на пароплані, чи повітряній кулі, чи з парашутом, чи навіть на літаку кінець кінцем?

– Ну добре, – погоджуюсь я, – цей пункт доволі гнучкий, тому з нього і почнемо».

«1. Літати», – записую я і дивуюсь своїй впевненості в тому, що цього року я таки полечу (літаки не рахуються).

– Знаєш, я давно вже хотіла кинути палити, але мені так страшно, бо вже не уявляю себе без цигарки, і так часто пробувала це зробити і ніяк не виходить, – сказала я і запалила нову ментолову цигарку.

– Тоді треба записувати другим пунктом, – запевняє Кім. – Головне – створити правильний намір, а привести його в життя буде легко.

Брайан несподівано прокидається і починає говорити про магію рослин у Амазонії.

– Місцеві жителі Південної Америки, – каже він, – дуже вірили у те, що у рослинах, як і в тваринах, живуть духи, і тому вони мають багато священних рослин. Аюваска серед них королева, одна із наймогутніших рослин у світі. У Перу під наглядом шаманів проводять групові церемонії, під час яких учасники п'ють аюваску і кожен відправляється у власну подорож – самовідкриття та пошук в собі.

Брайан теж спробував таку церемонію, і йому стало чітко зрозуміло, що його одне-єдине призначення у житті – подорожувати, тому він зібрав свої лахи у дорогому готелі Ліми, купив наплічника і рушив автостопом до Болівії.

Коли він про це оповідав, мені аж мурашки по шкірі бігали – я чула жахливі історії про гангстерів, які у Південній Америці захоплюють автобуси і забирають у туристів фотоапарати та айпади, вибивають вікна у машинах, що чекають на світлофорі, і беруть за горлянки водіїв, вимагаючи гаманці та інші цінності.

З Брайаном нічого такого не сталося, як він вважав, це тому, що він чітко знав, чого хотів, і його у цьому охороняв янгол. Під час церемоній аюваски Брайан познайомився з іншими туристами, серед них була одна дівчина з Техасу, вона сказала, що побачила своє минуле життя, у якому вона когось вбила, і, виявляється, вона себе так не любила усе теперішнє життя через те, що боялася собі пробачити. Іншому хлопцю рослина сказала, що він має стати лікарем, і він тепер вчиться у медичній школі, хоча перед тим кинув університет на останньому семестрі.

Брайан розповідав довго, і час знову зупинився. Я записала «Спробувати аюваску» ще одним пунктом свого плану на рік.

– Що робить людей щасливими? – каже Кім. – Зазвичай дуже тривіальні речі – такі як їжа, оточення, стосунки, заняття сексом, пригоди. Уяви собі, чого б ти хотіла від наступного року свого життя, і запиши все це за пунктами. Як тільки ти зможеш уявити, яким буде цей рік, – де ти житимеш, у що вдягатимешся, що їстимеш, чим насолоджуватимешся, – записати 25 пунктів того, чого хочеш досягти, буде зовсім легко, – сказала вона.

Під впливом її слів та плином ментолового диму у мені відкрився нескінченний потік продуктивних думок – формулювання бажань і мрій, які виливалися на папір, сьогодні якимсь особливо гарним почерком.

Як тільки я закінчила писати, я лягла на спину і подивилась на небо. Воно відкривалося переді мною на 360 градусів, я ніколи в житті ще не бачила такого неба – пустого і величезного, заповненого мерехтінням зірок і чорнотою темряви. Воно пульсувало і втягувало мене у свою пісню, воно зупиняло мое серце, заявляючи мені тут і зараз про свою величезність та безкінечність. «Боже, – видихнула я, – заради такого неба варто жити».

Глава 7

Серфінг

Ментолові цигарки з самого ранку; неочікувано знайдений список; укушена лопатка; катання на хвилях з пивом та без; про те, як сміттєзвалище перетворюється на магічний куточок раю та про страх усвідомлення власних бажань

Задзвонив будильник, і я захотіла викинути його з вікна. Була дев'ята година ранку, і за годину нам треба було їхати вперше ставати на серф. Мені боліла голова і чомусь іще одна частина попи, якимось навіть не боліла, а трохи пекла. Сьогодні мені снився товстенький хлопець, трохи схожий на Шрека, і його лице не йшло з моєї пам'яті, а якимось тріщало в правій частині голови.

«Брайане, Кімі, Рито, прокидайтеся!»

Вони спали на канапі утрюх, обнявшись, я застрибнула на них зверху і почала гамселити подушками.

– Я з тобою не розмовляю, – сказав Брайан, – ти мене вчора вкусила за лопатку.

ЩООО? Нічого такого не було, я пам'ятаю тільки пульсуючі ієрогліфи і яскраві кольори, які крутилися в мене перед очима всю ніч під звуки моря, і ще те, як я впісялась, але я навіть не танцювала вчора.

– Ще й як танцювала, кусалася і не хотіла їхати додому, це тому, що ти пила пиво
– алкоголь робить людей агресивними, – промичала Рита і кинула в мене подушкою.

Я все ще була у вчорашній Ритиній сукні з великими кишенями і вийшла на балкон запалити вранішню цигарку. Я завжди палю вранці після вечірок, і це погіршує похмілля. Коли я діставала запальничку, з кишені випав шматок паперу, я запалила цигарку, вона була ментолова і мені подобалась, підняла папірець, розгорнула його і почала читати:

25 до 25-ти

1. Літати
2. Кинути палити
3. Навчитися кататись на серфі
4. Випити аюваску
5. Поїхати на Філіппіни
6. Зробити татуювання
7. Поїхати на віпасану
8. Вигнати самогонку
9. Стати на голову
10. Спробувати секс з дівчиною
11. Виростити рослину

12. Перевірити статтю про закохваність
13. Танцювати під дощем
14. Придумати новий рецепт тістечок/печива
15. Пройти Пасифік трейл
16. Пошити сукню
17. Написати вірш
18. Спробувати новий вид спорту
19. Допомогти комусь зробити те, що він сам не може
20. Повісити вдома гамак
21. Поплавати голяка
22. Не купувати нічого, крім їжі, цілий місяць

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купити: https://tn.knigapoisk.com/kulik_katerina/laovay

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)